

Sygn. akt : II AKa 496/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 stycznia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący	SSA Beata Basiura
Sędziowie	SSA Robert Kirejew (spr.) SSA Jolanta Śpiechowicz
Protokolant	Oktawian Mikołajczyk

przy udziale Prokuratora Prok. Apel. Tomasza Janeczka

po rozpoznaniu w dniu 10 stycznia 2013 r. sprawy

wnioskodawcy **H. K.**

w przedmiocie odszkodowania i zadośćuczynienia z tytułu niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania na skutek apelacji pełnomocnika

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 17 września 2012 r., sygn. akt XVI Ko 27/11

1. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok;
2. wydatkami postępowania odwoławczego obciąża Skarb Państwa.

Sygn. akt II AKa 496/12

UZASADNIENIE

Pełnomocnik wnioskodawcy H. K. skierował do Sądu Okręgowego w Katowicach wniosek o zasądzenie na rzecz swojego mandanta kwoty 413.560,- złotych, w tym 250.000,- złotych zadośćuczynienia za doznane krzywdy oraz 163.560,- złotych odszkodowania tytułem oczywście niesłusznego tymczasowego aresztowania.

Sąd Okręgowy w Katowicach wyrokiem z dnia 17 września 2012 roku, sygn. akt XVI Ko 27/11, na podstawie art. 552 § 1 i § 4 k.p.k. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz H. K. z tytułu niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania w okresie od 12.06.2001 r. do 4.07.2001 r. w sprawie Prokuratury Okręgowej w Katowicach o sygn. VI Ds. 49/01/S, zakończonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Częstochowie z dnia 19.01.2010 r., sygn. III K 554/08, zmienionym przez Sąd Okręgowy w Częstochowie wyrokiem z dnia 6.09.2010 r., sygn. VII Ka 350/10 uniewinniającym wnioskodawcę od popełnienia przestępstwa z art. 231 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. - kwotę 25.000,00 złotych tytułem zadośćuczynienia, z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku, oddalając wniosek w pozostałej części. Ponadto na

podstawie art. 554 § 2 k.p.k. zasądzono od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy kwotę 216,00 złotych tytułem zwrotu wydatków związanych z ustanowieniem pełnomocnika, kosztami sądowymi obciążając Skarb Państwa.

Apelację od tego wyroku w części, tj. w zakresie oddalającym wniosek o zasądzenie zadośćuczynienia ponad kwotę 25.000,00 zł oraz odszkodowania, wywiódł pełnomocnik wnioskodawcy, zarzucając zaskarżonemu orzeczeniu obrazę przepisów postępowania, tj. art. 552 § 1 i 4 k.p.k. poprzez zasądzenie dochodzonego zadośćuczynienia w rażąco zaniżonej wysokości, nie rekompensującego doznanej przez H. K.krzywdy oraz całkowitej odmowie zasądzenia odszkodowania za doznaną stratę materialną. Powołując się na ten zarzut pełnomocnik wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy H. K.dochodzonych w niniejszym postępowaniu kwot 250.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia oraz 163.560,00 tytułem odszkodowania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja pełnomocnika H. K.nie okazała się zasadna i nie została uwzględniona.

Sąd I instancji rozpoznający tę sprawę starannie zgromadził materiał dowodowy istotny dla rozstrzygnięcia, poddał go właściwej ocenie i na podstawie dowodów uznanych za wiarygodne dokonał miarodajnych ustaleń faktycznych. Następnie do tak odtworzonego stanu faktycznego zastosował odpowiednie, prawidłowo zinterpretowane przepisy prawa, w oparciu o które wydał zaskarżony wyrok, a przyjęte stanowisko drobiazgowo i przekonująco uzasadnił w pisemnym uzasadnieniu orzeczenia.

Sąd odwoławczy nie stwierdził, aby doszło przy tym do naruszenia przepisów regulujących kwestię przyznawania w ramach postępowania karnego odszkodowania i zadośćuczynienia za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie, tj. art. 552 § 1 i 4 k.p.k., a zarzut postawiony w apelacji należało uznać za bezpodstawny.

Rozpatrując wniosek w części dotyczącej odszkodowania Sąd Okręgowy trafnie podkreślał, że przepis art. 552 § 4 w powiązaniu z art. 552 § 1 k.p.k. daje podstawę do wyrównania, w postępowaniu prowadzonym na podstawie przepisów rozdziału 58 k.p.k., tylko takiej szkody, która pozostawała w adekwatnym związku przyczynowym z tymczasowym aresztowaniem niesłusznie stosowanym wobec wnioskodawcy w okresie od 12 czerwca do 12 lipca 2001 roku. Poza zakresem odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa w tym trybie pozostawały natomiast ewentualne szkody nie wynikające z samego tymczasowego aresztowania, a związane np. z faktem prowadzenia przeciwko H. K.postępowania karnego. Sąd I instancji przyjął, opierając się na powołanych w uzasadnieniu wyroku dowodach, że dalsze zawieszenie wnioskodawcy w pełnieniu obowiązków służbowych w Urzędzie Kontroli Skarbowej w K.po uchyleniu tymczasowego aresztowania, przeniesienie wnioskodawcy na inne stanowisko i związane z tym obniżenie wynagrodzenia, a także definitywne rozwiązanie z nim umowy o pracę w (...)wiązało się z toczącym się przeciwko wnioskodawcy postępowaniem karnym, a nie z tymczasowym aresztowaniem. Odnosnie do premii kwartalnych nie wypłacanych począwszy od II kwartału 2001 r. do II kwartału 2002 r. włącznie, sąd meriti ustalił, że wynikało to po części z toczącego się postępowania karnego, po części zaś z długotrwałego przebywania wnioskodawcy na zwolnieniach lekarskich.

Apelujący starał się podważać zasadność tych ustaleń podnosząc, dopiero w uzasadnieniu środka odwoławczego, popełnienie przez sąd meriti błędu w ustaleniach faktycznych będących podstawą orzeczenia. Przedstawiona w apelacji argumentacja nie była jednak w najmniejszym stopniu przekonująca, ponieważ opierała się jedynie na głosłownych twierdzeniach, że to właśnie tymczasowe aresztowanie spowodowało niekorzystne dla wnioskodawcy decyzje pracodawcy niosące za sobą konsekwencje finansowe. Apelacja jednakże w żaden sposób nie odnosiła się do wyszczególnionych w uzasadnieniu dowodów w postaci oficjalnych pism i decyzji pracodawcy, dokumentów zawartych w aktach osobowych pracownika (...)H. K.i zeznań świadków reprezentujących ówczesnego pracodawcę, z których wynikało wprost, że jako uzasadnienie tych decyzji podawano wyraźnie fakt toczącego się postępowania karnego, a nie okoliczności związane z krótkotrwałym i uchylonym już wówczas tymczasowym aresztowaniem.

Z tego względu, a także z uwagi na okoliczność, że żądanie wnioskodawcy nie objęło kwot odpowiadających obniżce wynagrodzenia za czas przebywania w areszcie, kwot związanych z kosztami odwiedzin, a ponadto uzyskana w toku niniejszego postępowania, nie nasuwająca wątpliwości co do swej rzetelności, opinia biegłego z zakresu medycyny stanowczo wykluczyła związek dolegliwości zdrowotnych H. K. z jego pobytem w areszcie w dniach od 12 czerwca do 4 lipca 2001 r., sąd I instancji miał pełne podstawy do stwierdzenia, że wnioskodawca w związku z samym niewątpliwie niesłusznym tymczasowym aresztowaniem nie poniósł żadnej realnej szkody majątkowej, za którą należałoby się mu odszkodowanie w oparciu o przepisy art. 552 § 1 i 4 k.p.k.

W tej natomiast części zaskarżonego orzeczenia, która odnosiła się do zasądzonego na rzecz wnioskodawcy zadośćuczynienia w kwocie 25.000 złotych, również nie sposób było dopatrzeć się obrazy przepisów art. 552 § 1 i 4 k.p.k. Sąd I instancji prawidłowo uznał, że zadośćuczynienie za doznaną krzywdę, o jakim mowa w tych przepisach, interpretować należy zgodnie z zasadami przyznawania zadośćuczynienia wypracowanymi na gruncie wykładni art. 445 § 1 k.c. Wskazał przy tym na kryteria, którymi kierował się określając wysokość przyznanego zadośćuczynienia podkreślając, że powinno mieć ono charakter kompensacyjny, tj. reprezentować odczuwalną, a nie symboliczną wartość, winno być utrzymane w rozsądnych granicach, dostosowanych do aktualnych stosunków majątkowych w społeczeństwie, nie może być rażąco wygórowane lub rażąco niskie, a jego wysokość musi być uzależniona od całokształtu okoliczności indywidualnych danego przypadku, w tym rozmiaru cierpień, ich intensywności, długotrwałości, nieodwracalnego charakteru itp. Zasady te sąd I instancji właściwie odniósł do sprawy wnioskodawcy H. K. biorąc pod uwagę wszystkie okoliczności, które powinien przy tym uwzględniać, szczegółowo wymienione w uzasadnieniu pierwszoinstancyjnego wyroku.

Zaskarżone rozstrzygnięcie także w odniesieniu do zadośćuczynienia zyskało aprobatę sądu odwoławczego, natomiast argumenty w tym zakresie zawarte w apelacji uznano za chybione. Okoliczności zatrzymania i tymczasowego aresztowania wnioskodawcy, a także jego krzywdę związaną z obniżeniem autorytetu w swym środowisku i utratą dotychczasowej pozycji społecznej sąd I instancji uwzględniał zasądzając zadośćuczynienie w kwocie względnie wysokiej - w zestawieniu z jedynie dwudziestotrydniowym okresem trwania tymczasowego aresztowania.

Apelujący w postępowaniu odwoławczym powoływał się także na wysokość kwot zadośćuczynienia zasądzanych w podobnych sprawach, w tym na fakt przyznania zadośćuczynienia w kwocie 100.000 zł współoskarżonej w zakończonym uniewinnieniem procesie karnym wnioskodawcy, która była niesłusznie tymczasowo aresztowana przez dokładnie taki sam okres, jak H. K.. Argument ten nie okazał się skuteczny, albowiem sąd orzekający w tej sprawie, nie będąc związany, zgodnie z art. 8 § 1 k.p.k., rozstrzygnięciami innych sądów lub organów, musiał należycie ocenić indywidualne okoliczności tej sprawy determinujące wysokość odpowiedniego zadośćuczynienia. Pomiędzy sprawą H. K. a sprawą M. M., do której odwoływał się skarżący, zachodziły bardzo istotne i poważne różnice, znajdujące swe odzwierciedlenie w rozbieżności przyznaných kwot zadośćuczynienia. Przykładowo można wskazać na to, że M. M. była w momencie aresztowania Naczelnikiem Drugiego Urzędu Skarbowego w C., natomiast wnioskodawca będąc emerytem z uwagi na zakończoną służbę w milicji zatrudniony był jedynie na 1/2 etatu jako starszy referendarz w Urzędzie Kontroli Skarbowej w K.- Ośrodku (...)w C.. M. M. pozbawiona została w czasie aresztowania możliwości opieki nad małoletnim synem, pozostawionym pod opieką chorego dziadka bez środków na utrzymanie, a nadto negatywne skutki aresztowania w sferze psychiki odczuwała aż do wyrokowania w sprawie o zadośćuczynienie i odszkodowanie, co potwierdzone zostało opinią sądowo – psychiatryczną. Podobnie drastyczne okoliczności wpływające znacząco na konieczność podwyższenia kwoty zadośćuczynienia nie zachodziły po stronie wnioskodawcy H. K., a twierdzenia o wpływie zastosowanego wobec niego bezpodstawnie aresztu na rozpad jego związku małżeńskiego okazały się nieprawdziwe – w świetle przeprowadzonego przez sąd I instancji dowodu z akt sprawy rozwodowej.

Z wszystkich przytoczonych powodów apelacja pełnomocnika H. K. nie zasługiwała na uwzględnienie, wobec czego orzeczono o utrzymaniu w mocy wyroku sądu I instancji w zaskarżonym zakresie, obciążając Skarb Państwa wydatkami postępowania odwoławczego.